

Suomen Journalistiliiton freelancerstrategia

Freelancereille kuuluu työstään asiallinen toimeentulo

- tavoitteena on, että freelancer saavuttaa työllään saman ansiotason kuin työsuhteinen kollegansa
- yritysten freelancerbudjettien on vastattava freelancertyön käytön määrää
- journalistisen työn kustannuksen työnantajalle on oltava työntekemuodosta riippumaton

Freelancereille kuuluu ansiosidonnainen sosiaaliturva

- freelancertyö on saatava lainsäädännöllisesti yhdenvertaisen sosiaaliturvan piiriin
- SJL tekee yhteistyötä eri ammatti- ja etujärjestöjen kanssa

Freelancereiden edunvalvonta on koko liiton asia

- freelancereiden edunvalvonta koko liitossa yhtä keskeiseksi kuin työehtosopimustoiminta
- halpatyönä freelancertyö on uhka myös työsuhteisten journalistien eduille
- freelancereiden edunvalvonnassa tarvitaan työsuhteisten kollegojen solidaarisuutta

Freelancereiden asemaa SJL:ssa kohennettava

- edunvalvontaa korostettava freelancereiden järjestäytymisessä
- freelancereille tasavertainen edustus SJL:n keskeisiin toimitelmiin

Normaalia työtä, haasteellista edunvalvontaa

Freelancertyö on normaalia journalistista työtä. Sen osuus on ollut kasvussa. Perusongelma on, että osa työnantajista pitää freelancertyötä halpatyönä, josta maksettava hinta ei yllä lähellekään yleissitovien työehtosopimusten vähimmäisehtoja. Samaan aikaan kun yleinen ansiotaso on noussut, freelancereiden palkkiotaso on pysynyt samana tai jopa alentunut.

Itsensä työllistävinä ammatinharjoittajina freelancerit ovat työsuhteisista kollegoistaan heikommassa asemassa sosiaaliturvan osalta. Työvoiman ylitarjonnan, alhaisten palkkioiden ja heikon sosiaaliturvan oloissa monet freelancerit ovat syrjäytymässä ja yhä useampia uhkaa köyhyys.

Freelancereiden edunvalvonnalle asettavat haasteita viestintäalan tekninen kehitys, työnantajakentän monipuolistuminen sekä omistuksen keskittyminen ja kansainvälistyminen. Osaltaan kehitys myös lisää freelancertyön kysyntää.

**Hyväksytty liittovaltuuston varsinaisessa
kevätkokouksessa 21. – 22.4.2004**

Valtaosa päätoimisista freelancerjournalisteista on järjestäytynyt Suomen Journalistiliittoon, jossa he muodostavat laajan ja aktiivisesti toimivan jäsenryhmän. SJL korostaa, että freelancereiden edunvalvonta on koko järjestön yhteinen asia ja kuuluu sen kaikille järjestötasolle.

Oikeudenmukaisiin ansioihin – sama palkka samasta työstä

Yrittäjänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimivan freelancerin laskutuksesta vain noin puolet muodostaa verotettavan ansion, puolet menee työstä, kouluttautumisesta ja lomista aiheutuviin kuluihin sekä lakisääteisiin maksuihin, joista työsuhteessa vastaa työnantaja. Tämän perusasian tiedostaminen ja huomioonottaminen on avain pyrittäessä korjaamaan freelancerien palkkiotasoa.

SJL toimii viestintäalan yritysten freelancerbudjettien ja –palkkioiden saattamiseksi säällisiksi.

Toimenpiteinä ovat erityisesti:

- hinnoittelusuosituksilla ja koulutuksella ohjataan freelancereita oikeantasoiseen laskutukseen
- freelancereiden palkkioasiat pidetään esillä neuvoteltaessa työnantajaliittojen kanssa
- yritysten freelancerbudjettien valmisteluun ja niistä päättämiseen vaikutetaan olemalla yhteydessä suoraan toimeksiantajiin sekä myös paikallisesti, toimitusosastojen ja luottamusmiesten kautta
- SJL:n ja VTA:n välisen toimitus- ja myyntiehtosopimuksen samoin kuin Yhtyneet-sopimuksen noudattamista valvotaan
- työnantajien kanssa järjestetään yhteistä freelancereita koskevaa koulutusta
- pilottialoprojektia ja yhdyshenkilöverkostoa kehitetään ja mahdollisuuksien mukaan laajennetaan työnantajakohtaisten sopimusten aikaansaamiseksi
- julkisuutta käytetään painostuskeinona

Luottamusmiehet ja freelancereilta ostavat SJL:n jäsenet ovat tärkeitä yhteistyötahoja freelancereiden edunvalvonnassa ja freelancerbudjetteihin vaikuttamisessa. Yhteistyötä heidän kanssa tiivistetään koulutuksen, tiedotuksen ja kokemusten vaihdon keinoin.

Freelancereiden tekijänoikeudet ovat tärkeitä. SJL ei hyväksy vaatimusta kaikkien oikeuksien luovuttamisesta. Kertajulkaisu-oikeutta laajempien tekijänoikeuksien myymisestä on saatava riittävä korvaus.

Viestintäalan tekninen ja konsernikehitys mahdollistaa saman freelancertyön käytön eri välineissä. Sen samoin kuin radio- ja televisiotyötä tekevien freelancereiden monitekemisen tulee näkyä palkkiotasossa. Palkkioita maksettaessa on eriteltävä eri töiden osuus.

Freelancereiden palkkioita korottavina tekijöinä on otettava huomioon samat kriteerit kuin työsuhteisilla. Niitä ovat ammattitaito, kokemus, tehtävän vaativuus, työn laatu, ilt- ja viikonlopputyö sekä hälytystyön ja kiireisen työn vaatima jousto.

Koska valtaosa radio- ja televisiotyötä tekevästä freelancereista on työsuhteisen asemassa, tulee työnantajan huolehtia siitä, että freelancereilla on käytettävissään työhön tarvittavat tilat ja laitteet. Työnantajan on myös järjestettävä käyttökoulutus työssä tarvittaviin laitteisiin ja ohjelmiin.

Työehtosopimusten ulkopuolella tehtävän sähköisen freetyön palkkiot ja työehdot on saatava työehtosopimusten piiriin.

**Hyväksytty liittovaltuuston varsinaisessa
kevätkokouksessa 21. – 22.4.2004**

Monimediatyöskentelyn lisääntymiseen varaudutaan edunvalvonnassa ja koulutuksessa. Kasvava joukko freelancereita työskentelee sekä lehdistölle että sähköisille viestimille ja heidät voidaan samaan aikaan tulkita sekä yrittäjiksi että työntekijöiksi. Tällainen tilanne on ongelmallinen ja freelancer voi vastoin tahtoaan joutua perustamaan yrityksen voidakseen työskennellä kaikille työnantajilleen.

Turvallisempaan elämään

Yrittäjinä ja itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat freelancerit eivät saa samantasoista sosiaaliturvaa kuin työsuhteiset kollegansa. Vaikka 1990-luvun laman jälkeen yhteiskuntapolitiikassa on korostettu yrittäjyyttä työllisyyden ja talouskasvun edistäjänä, mitään merkittävää ei ole tehty itsensä työllistävien aseman parantamiseksi. Päinvastoin esimerkiksi YEL-maksut ovat nousseet monille kohtuuttomiksi. Sosiaalipolitiikassa tarvitaan uudistuksia, jotka turvaavat kansalaisten tasa-arvoisuuden heidän työntekomuodostaan riippumatta.

SJL toimii sen hyväksi, että kaikilla liiton jäsenillä on oikeus samantasoiseen sosiaaliseen turvaan. Lainsäädäntöön vaikuttamisessa SJL jatkaa yhteistyötä eri ammatti-, kulttuuri-, etu- ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. Tavoitteita ovat erityisesti:

- sairauspäivärahan ja muiden karenssiaikojen yhtenäistäminen
- tasavertainen oikeus työterveys- ja kuntoutuspalveluihin
- alityöllistettyjen freelancereiden tasavertainen oikeus ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan

SJL neuvoo, ohjaa ja kouluttaa freelancerjäseniään sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että freelancerit mitoittavat YEL-maksunsa oikein ja että ne otetaan huomioon palkkioissa.

Laadukasta journalismia

SJL:oon järjestäytyneet freelancerit ovat ammattilaisia erotukseksi satunnaisesti tai harrastukseksi journalistista työtä tekevästä tiedotusvälineiden avustajista. Freelancereiden huoli journalismin laadusta on yhteinen koko ammattikunnan kanssa.

Freelancereiden ammattitaidon ylläpitäminen ja kehittäminen sekä työssä jaksaminen on tärkeää muuttuvissa oloissa. Lisäksi freelancerit tarvitsevat markkinalähtöisessä toiminnassaan yrittäjyystaitoja tai niitä korvaavia palveluja.

SJL ottaa huomioon freelancereiden erityistarpeet koulutus- ja palvelutoiminnassaan mm. järjestämällä koulutusta yrittäjyyteen liittyvissä asioissa. SJL vaikuttaa alan oppilaitoksiin, jotta opiskelijoille välittyy realistinen kuva freelancerjournalistin työstä. Freelancereiden yrittäjyystaitojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä yrittäjäjärjestöjen ja muiden asiantuntijatahojen kanssa.

Freelancereiden menestymistä ammatissaan voivat auttaa keskinäiset verkostot sekä erilaiset yrittäjyyden muodot kuten osuuskunnat. Myös myynnin ja markkinoinnin ammattipalvelujen käyttö voi olla yhtä luontevaa kuin kirjanpito- ja palvelut.

**Hyväksytty liittovaltuuston varsinaisessa
kevätkokouksessa 21. – 22.4.2004**

Koko liiton asia

Freelancereiden edunvalvonnan on muodostuttava yhtä tärkeäksi asiaksi SJL:ssa kuin työehtosopimustoiminta. Kyse ei ole vain freelancereiden ja heidän järjestöjensä toiminnasta vaan koko liiton, sen kaikkien järjestöportaiden toiminnasta.

Freelancereiden etuja tulee jatkossakin valvoa läpäisyperiaatteella. SJL korostaa, että mitä heikommät ovat freelancertyön palkkiot ja ehdot, sitä vaikeampaa on ajaa myös työsuhteisten työ- ja palkkaehtojen parantamista.

Työsuhteisilla journalisteilla ja freelancereilla on monia käytännön painostuskeinoja poistaa pahimpia epäkohtia. Luottamusmiehillä on saatava keinot seurata oman talonsa freelancertyön palkkion tason ja työnteon ehtoja. Osastot voivat pitää yhteyttä vakituisiin freelancereihin ja vaikuttaa epäkohtiin. SJL:n järjestö- ja edunvalvontakoulutuksessa freelancereiden asiat pidetään jatkuvasti esillä.

Liiton valmistelu- ja päättävissä elimissä sekä yhdistysten hallituksissa ja muissa elimissä turvataan freelancereiden tasavertainen edustus.

Freelancereiden omien järjestöjen piirissä tiivistetään yhteistyötä ja selvitetään edunvalvonnan näkökulmasta myös oman valtakunnallisen yhdistyksen tarkoituksenmukaisuus. Freelancereiden tulee pääsääntöisesti kuulua muiden jäsenten lailla työnsä mukaiseen osastoon.

SJL edistää aktiivisesti freelanceryhteistyötä ja –edunvalvontaa kansainvälistyvässä viestinnän kentässä. Pohjan sille muodostavat kokemukset pohjoismaisesta ja eurooppalaisesta yhteistyöstä.

Ulkomailla työskentelevien freelancereiden jäsenpalvelujen turvaamisessa ja kehittämisessä tehdään yhteistyötä asemamaan journalistijärjestöjen kanssa.